

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Pénteken 21. Decemberben 1792.

B É T S.

Az Udvari Ujjságban is ki-lévén már hirdettet-
ve az, hogy H. Coburg a' Frantziák ellen
már tsatázó, és a' tsatázásra még ez után is ki al-
landó minden Austriai Sergeknek fő vezérévé ren-
deltetett, semmit sem kételkedhetünk tovább azon,
hogy az *Austriai* Sergek a' Pruszszus Sergek-
kel ezen túl is egyet értölög ugyan, de nem egy
fő Vezér alatt fognak tsatázni, hanem mindenik-
nek külön fő Vezére léssen. Így folyt ez minde-
neknek tanubizonysága szerint igen szerentsésen a'
közelebbi egészsz *Török* háboru alatt is, az egyet
értésnek jobban fenn-álhatása végett valamint a'
mi táborunknál egy *Orosz* Generális, úgy nekünk-is
az *Orosz* tábornál egy Generálisunk mulatván szün-
telen.

M m m m m

telen. Így léssen ez már ezen túl a' jelen való háboruban is, a' melly végre F. M. Lájtnánt Gróf *Wartensleben Béts* Várofsát Déc. 19 dikén ide hagyván, a' táborhoz ment: a' mi Udvarunk részéről a' végre adattatván a' Pruszszus Király mellé, hogy azon hadi rendelésekről, mellyek ott közöltetni fognak véle, a' mi Udvarunkat tudósítsa. Elvitte magával mint Tsászár Kadétot (*Fahnen Kadét*) 16 dik esztendő's fijasát *Ferdinándot* is; kinek erős termete, bátorsága és a' katonasághoz kitsinységétől fogva való nagy kedve mind azt ígérk, hogy idővel a' hadpiatzán nevezetes személyt fog jádzeni.

Az *Orosz* Tsászárnénak *Besszárábiai* szélein *Ak-kirmán* tályékán 20 ezer, *Chotzimhoz* nem igen meszse pedig 25 ezer fegyveres emberei állanak vigyázaton, mellyek a' Törökök mozdulásait tartják szemmel.

Arról a' szerentsés tsatáról, mellyről a' közelebb költ *Kurirunkban* emlékeztünk vólt, még eddig nem vehettünk bizonyos tudósítást.

Hogy Fels. Urunk, a' Gróf *Klerfe* és *Hertzeg Hohenlohe* vezérlések alatt lévő Sergeknek ő Felségéhez meg-mútatott vitéz és hivséges magok viseletekkel való meg-elégedésének ki jelentésére, ezen Sergeknél a' köz-emberektől fogva (*inclusive*) egészs az Obersterig mindeneknek egy hó-napi fizetést rendelt légyen ajándékba, ezen kegyelmessége ő Felségének bizonyos.

A' Tsatázó piatzokról.

A' Koloniai Déc. 7-dikén költ Levelekből ezeket olvassuk: — „ A' Válofztó Papi Fejedelem fő Hertzeg *Maximilián Kristina* fő Hertzeg *Aszszonyal* és *Albert* Hertzeggel együtt *Bonn*ból *Münsterbe* el útozván, az után az egészsz Fejedelmi Udvar *Münsterbe* költözött. Az *Auftriai* tábor ide *Kolonia* mellé váratik, melly is a' *Mihlheim* mellett lévő hajós hidan száudékozott a' *Rénus* vizén keresztül jöni, és nem kételkedik benne, hogy ötet a' *Dämurier* tábora ide is el ne fogná kísérni, mely szerint innen már sok személlyek futnak a' szomszéd vidékekre. „

*Trier*ből 13. Déc. így ír egy hiteles Levél: — „ Mi ezen városban 5 napoktól fogva ismét a' legnagyobb nyughatatlanságok és szorongattatások között élünk. *Frantzia* Generál *Bournonville* sebess lépésekkel közelit felénk, kinek táborát 35 ezer emberekből mondják állani, és hogy iszonyú ágyuzó készületet hoz magával. Az ő elő-visgálódó csoportjai tegnap már tsak egy kis órányira állottanak távol ezen várostól. A' körül lévő helységekről sereggel futnak ide az emberek: vizsgálásunkra vágyon mindazonáltal a' *Ts. K.* tábor, a' mely a' város mellett egy kitsiny távolságnyra az úgy nevezett *Grünbergen* erőss Sántzok között fekszik: ennek felette pedig *H. Hohenlohe*-is 4 Regementekkel és számos ágyukkal edgyütt éppen most érkezék *Luxemburgból*, úgy hogy az itt fekvő *Auftriai* tábort

tábort már 18 ezer emberre lehet számlálni, melyhez még szüntelen többen-többen érkeznek. „

„ Mihellyest a' Frantziák Nov. 27-dikén *Lüttich* bé-szállottanak, mindazokat a' kik a' közelebbi Revolutió miatt fogságban vóltanak, leg előbb is szabadságba helyheztetvén, a' Szabadság régi barátjainak társasága már 30-dikra öszve gyülekezett vala, a' mellynek első ülésében maga *Dümu-rier*-is fok Frantzia tisztekkel együtt jelen vala. A' második ülésben meghatározaték — hogy a' *Lüttichi Közönségnek Administratioja* azoknak a' *Municipalis-Tanátsosoknak* adattasék *provisorie* által, a' kik 1790 ben a' városnak külömb-külobb féle Osztáljai által váloasztattanak vólt — és hogy ezen Osztáljok 3 napok alatt uj *Municipalis* tiszteknek, és egy *Lüttichi Nemzeti Convent* Deputátusainak váloasztása végett ismét öszve hivattasának. Ezen *provisorie* rendeltetett *Adminiftráns Tanáts* már *Déc.* 2-dikán a' maga foglalatóságaihoz hozzá kezdett. Azok a' *Lüttichiek*, a' kik a' közelebbi Revolutióban való részesevés miatt hazájokat el hagyni kén-telenittének vala, p. o. *Fábry*'s a' többek, már most haza érkeztvén, azon mefkerkednek, hogy a' Frantziák segedelme által ismét mindeneket az előbbeni *rébellis* és rendeletlen lábra állitsanak. „

Achen 6. *Déc.* — Tegnap reggel az *Austriai Sergek Hervé* felől ezen városon keresztül el-kezd-ven a' költözödést, ezen ő költözöködések egész estvig tartá. Együtt valának ezekkel a' *Sax, Royal-Aleman*d, és *Berchényi* Frantzia Emigráns Regementek is, mellyek a' *Bervick* nevű Gyalog Frantzia Regementel együtt, a' Frantzia Printzek szolgálatjából *Austriai* szolgálatra léptenek által. Az *Austriai Sergeknek* egy része *Burscheid*ban szállott-meg.

meg. Az ő fő hadi szállások ide *Achenbe* tétetik által. 's a' t.

Berlinből azt írják, hogy egy 28 Batalionokból és 30 Svadronokból álló Pruszsus tabor ismét nagy siettséggel indulható lábra állittatik, és itt minden készülétek tétettetnek, hogy a' *Frantziák* Német Országon való további elő nyomulásának elégséges gát vettettefsék elejébe.

A' *Frankfurt* körül esett ujjabb történetek most tsak ezek: — „A' fogságra esett *Frantzia* tisztek a' magok Komendánsokkal *Van Helden*nel együtt 7 dikben a' *Marpurgi* vár felé indittának. — A' Pruszsus Király a' *Hessen-Philipstahli* Printzet, *Frankfurt* mellett meg-mutatott vitézségéért a' *Veress Sasnak* nagy Rendjével, Oberst. *Benninget* pedig több más Haszsus tisztekkel együtt hasonló érdemeikért az úgy nevezett *Érdem Rendjével* ajándékozta meg.

Déc. 8 dikán reggel ismét iszonyu és szüntelen tartó ágyuzás tétettetett a' *Königsteini* várra, mely által a' vár alatt lévő városban rettenetes és egész más nap reggelig tartó tűz támosztatván, tsak nem az egész város hamuvá leve, és a' lakosok minnyájon el-szaladni kéntelenítettének. Az őrizeten lévő gyenge *Frantzia* Sereg mindazonáltal, mellynek semmi ágyuja nintsen, 's ezen kívül már vize is el fogatott, a' maga feladására még eddig réá nem vétettethetett. Ezen várnak meg szemlélésére Déc. 10 dikén a' Pruszsus Király maga is ki-lovaglott vala, de dél után ismét vissza tért *Frankfurtba*.

A' Pruszsus fő tabor Déc. 10-dikén *Höchst* mellett, a' *Frantzia* tabor pedig *Hochheim* mellett feküdt. Gen. *Biron* azonban, a' mint mondják, meg-lehetős segítségel érkezett meg *Moguntziában*. — A' *Fronkfurti* Magistrátus egy ujj parantsolatot adván-ki, szorosán meg-tiltotta minden fogadósoknak és lakosoknak, hogy 12 óránál tovább egy *Emigráns*

Emigráns Frantziát is magoknál meg ne szenvedjenek.

A' Frantziáknak *Nizzába* küldetett Commissáriusaik arról tudósították innen Nov. 20-dikán a' *Conventet*, hogy *Sospelló* városát, mellyből Nov. 12 dikén a' Frantzia Sergek a' *Sárdinai* Király serge által kiüzettettek vala, Nov. 19 dikén ismét minden vesztés nélkül el foglalták.

Déc. 2 dikán a' Frantzia Gen. *Miranda* Levele olvastatott fel a' *Conventben*, melly az *Antverpiai* várból Nov. 29 dikén indult, és a' mellyből világos, hogy ezen vár, minekutánna ugyan ezen napon igen keményen ágyuztatott, és a' Kaszármák's magazinumok meggyúltanak volna, magát feladni kéntelenített.

Génévából az a' kedves hir érkezett a' *Convent* elejébe, hogy a' *Génévai* ügy nevezett *Nagy Tanács* réá állott volna a' Frantzia Republicának azon kívánságára, hogy a' *Helvétus* Sergek a' *Génévai* földről ki takaródjanak, és hogy a' nevezett *Tanács* önként meg edgyezett legyen már abban is, hogy a' Polgári jus az olyan lakosokra is ki terjesztésék, a' kik eddig az aloll ki szorittatva voltak. — A' *Romában* lévő Frantzia *Agensnek* közben járására, azok a' 2 Frantzia mester emberek, a' kik valamelly révolutiót képzelte rajzolatjokért nem igen régen ez előtt a' Sz. Szék parantsolatjából fogságra tétettek vala, szabadon bocsátattanak.

A' Párisi Polgármesterséget *Pétion* helyett egy *Chambon* nevű Orvas Doktor nyervén el, ezen hivatalához Déc. 2 dikán hozzá kezdett. Ugyan ezen nap nevezetes arról is, hogy az az Aug. 10 dikén felállított *Párisi Közönség' Tanácsa* (Senatus), mellyről ezen időnek le folyta alatt oly sok rosszakat, és oly sok jókat beszéllettek, egészen meg változván, ennek minden tagjai helyébe újjak valóztatának.

Olofz Ország.

Hogy a' *Sárdinai* Státusokban, a' nagy hadi készületek mellett a' belső tsendefség is meg-öriztethetség és erősebb lábba állittathetség, ez rész szerint a' népnek szorgalmatosság alá való szorittatása rész szerint pedig az ölzve seregléseknek megakadályoztatása által vétetett munkába. A' mi az elsőt u. m. a' népnek szorgalmatos munka által való el-foglaltatását illeti, e' végre minden *Muselin* és *Gyapott* portékák meg tiltattatván, ezek helyett egyedül a' Selyem művelésnek mindenek felett való gyakorlása parantsoltatik. A' mi a' másodikat u. m. az együtt való sokadozásnak megakadályoztatását illeti, e' végre minden Komédia házak bézárattattanak, az Univerfitásokban a' tanítás is esztendeig meg tiltatott, és már most utoljára, még a' Nemesek Akadémiái is bézárattattanak.

Romában a' készületek még mind nagyok, minden felé a' *Márs* veress zászlói lobognak. A' Sz. Szék Vasallusainak ágyukból és minden egyéb készületekből álló ajándékaik szüntelen nagy számmal érkeznek-meg.

A' *Nápoly* Várofsa-béliek, hogy a' magok Királyokhoz való hiveségeket meg bizonyithassák, önként fegyverbe való öltözésre ajánlották magokat, és ezen fegyverbe öltözött *Nápolyi* polgároknak számát már 29 ezerre mondják fel-mentnek lenni.

Siciliában mint egy 1000 lépésnyire *Vizzini* várofsától, a' következő *Jelenség* (Phænomenon) mutatatta magát nem régiben: t. i. egy reggel, tiszta időben, midőn a' Nap-keleti szél fúna, dél felől fel-kerekedett egy feketés szürke felleg a' Levegő égnek (Atmosphæra) alsóbb részében, és kevés idő jártatva, olyan első tseppeket hullatott, melyeknek az ize a' tzukoréhoz hasonló volt. A' lej hullott tseppek csak aprók és nyúlós higságuak voltak, hanem a' nap sugárai és a' szelek miatt olz-

tán

tán némű némű képpen meg-keményedtek. Mikor a' merei emberek fel-szedték azokat: olyan formáknak láttzottak, mint valamelly feketés izürke dara; 's végre olyanokká váltak külső képpen, minémű a' *Mástitx*. Magába *Vizzini* Várofsába, nem hűllottak ilyen tseppek: hanem tsak a' mezei emberek vóltak azoknak szemmel látott tanúi, a' kik midőn meg kóstolták vólna azokat, kedves, és édes izdeknek találták, és annyit ettek belőlök, minekutánna meg izelitették: hogy mindenben azokat a' következéseiket érezték magokban, a' melyeket szokott a' *Manna* okozni az emberi testben. A' következő két reggel is hűllott ilyen *Manna*, de már a' több vizes részekkel bővölködött. *Vizzini* Várofsában az a' hires *Chemicus la Pira* széljel fogja ezt a' Matériát bontani, hogy meg-tudja, mitsoda részekből áll az? és a' maga e' béli felfedezését Világ eleibe fogja botsátani. Némellyek azzal tartják, hogy *Calabriában* gyakorta hűlt ilyes *Manna*. — —

Jénából arról tudósíttatunk, hogy ott egy Kül-földi Tudóst bánt a' Halál. December Hónapjának második napján, reggeli öt óra után, az Isten-ről való Tudománynak egyik Professora, a' hires *Döderlein* meg halálozott, életének 47 dik Esztendejében. Nagyon fájlalják a' Kül földiek, hogy illy korán kellett egy illyen Tudós és nem homálljos *Theologust* el-szalasztani; a' ki mind a' *Jénai* Univerfitásnak rész szerint: mind a' Német 's más némelly Nemzeteknek, sokáig fenn maradandó Irásai által, nagy világoiságot nyújtott.

Magyar Ország.

Kassa, December' 8 dikán. — Millyen esedező Levelet küldött légyen ez a' T. N. Vármegye Fel-

Felséges Urunk' Királyi Székének eleibe az eránt, hogy a' meg átkodott Gonosztévőknek halálos büntetése meg engedtesék, azt annival inkább kívántam az Urral közleni, mivel mind ékességére, mind nyomos vóltára nézve méltó hogy az egész Hazával közöltetessen, mind pedig azért, mivel az, a' mi kedves, sok nemes tulajdonságokkal, és szép tehetségekkel fel-ruházott nagy érdemű Fő Notáriusunknak T. Sellyebi Tiszta Ferentz Urnak a' munkája: — „

*Sacratissima Cæsareo Regia, & Apostolica Majestas
Domine, Domine Clementissime!*

Homines, quos alias natura quia Homines, liberos esse voluit, causa procurandæ sibi securitatis certo pactorum fædere se Imperio subjecisse, missaque parte naturalis libertatis in Civilem coaluisse societatem, qui humanarum conversionum novit initia, nemo est ut ambigat; Postquam igitur Populus jure, se, & fortunas suas adversus Malevolos tuendi sibi a natura tributo per pactum exiit subjectio- nis, præsidium suæ securitatis in Principe, in quem custodiam illius transtulit, collocet est necesse.

Sacratissima Majestas! Testantur innumeri fur- torum casus, qui in gremio nostro, & aliis quoti- die eveniunt, Circularia Consilii Majestatis Vestræ Sacratissimæ Hungarici Intimata, quæ singulo ad nos cursore frequentissimo pertingunt numero, omni- um criminum genera, sed cum primis Furum nume- rum in dies adeo crescere, ut præter innumeram singillatim oberrantium furum copiam integræ coa- lescent societates, quæ ad inferendam optimis qui- busvis Patriæ civibus vim, & eosdem fortunis suis spoliandos conspirant; ut adeo nisi invalescenti huic malitiæ nunc, dum adhuc tempus est, exemplo, & efficacia pænarum obviatum fuerit, indubie se- cuturum prævideamus, ut Cives ne tantillum qui- dem in civili societate præsidii sibi reliquum esse

sentiant, ut tranquillam domi vitam agere possint, hacque ratione publica securitas, societatum humanarum fundamentum, manifesto discrimini (utinam aliquando reparando) exponatur.

Eandem, quam nos merito metuendam habemus, turbatae securitatis sortem, experta est olim Banatica Provincia, studiis, & opera magnae memoriae Principis, & Reginae Mariae Theresiae Aviae Majestatis Vestrae Sacratissimae desideratissimae, Regno huic Hungariae reincorporata, donec edicto publico haec Ipsa Majestas saluti civium suorum intentissima constitisset, ut idmodi pacis publicae turbatores horribili nece, & supplicio passim afficerentur, hacque ratione fieret, ut sublatis e medio reliquorum civium sensim Malefactorum primipilis, caeteri, qui horum depravatis seducti consiliis, vires suas in publici perniciem conferre parabant, ad saniora redirent principia, & Provinciae, in qua prius vixitum perfecit iter viator, pax, & tranquillitas procuraretur.

Publicae Regnorum constitutiones, quarum necessitatem Legislatoribus temporum proponunt circumstantiae, sunt certissima temporum testimonia, senserunt Majores nostri, qui Leges de Furibus, & aliis Malefactoribus supplicio extirpandis condiderunt, & quibus indoles nationalis rudis Populi maxime perspecta erat, securitatem civibus contra eos, in quibus desperata indoles, omnem humanitatis sensum exstinxit, exemplo solius necis, quam unicam corrupta etiam natura horret, procurari posse, praestareque ut hi, & tales civili consortio indigni, e conspectu humano sufferantur, quam ut per vitam eorum, tot Hominum millia jacturam patiantur publicae securitatis.

Nemo unus e nobis est, suae adeo immemor humanitatis, ut Belluarum secutus instinctum, in prodigendo concivium suorum sanguine laetetur, optamus singuli, ut ea tandem universos Homines regat moralitas, quae poenarum omnem excludat necessitatem.

tatem. Sed quia id in tanta quæ obtinet humanæ indolis varietate, optari potius, quam sperari possit. nunc dum malitia adhuc intermixtum est humanum consortium, pœnas e conspectu hominum tollere idem est, ac remedium humanorum morborum hominibus denegare. Multo sæpe civium sanguine externam civitatibus contra hostes suos procurari securitatem experimur, an non eadem exigit necessitas, ut interna optimorum civium securitas, effuso malevolorum sanguine conserveatur? Leges Militares ad majorem sibi observantiam conciliandam, Militem ob levem sæpe relesum superioritati exhibitum, supplicio addicunt, publici autem Malefactores, quales sunt cumprimis *Prædones*, quos in flagranti deprehensos Articulus 2-dus 1608. post coronationalis statim per juris revisionem capite plectendos præcipit, Articulus autem 38 vus 1655. ab ipsa Regia gratia eximit. Tum *Homicidæ Voluntarii* ad evitandam majorem impune peccandi licentiam per Art. 63. 1563. æque a gratia, & clementia Principis exempti, denique *Inveterati Fures*, de quibus laqueo enecandis inde a Sancti Regis Ladislai temporibus continuo renovatæ exstant Legum provisiones, perturbatæ publicæ securitatis culpam, temporanea carcerum pœna expiabunt? ut postquam sceleribus suis innocentibus, ac optimis quibusvis Patriæ civibus partim vitam, partim fortunas, partim utrumque simul ademmerunt, insuper cum civium aggravio, & undique pressi contribuentis Populi sudore, per tempus etiam explendæ captivitatis ali, & sustentari debeant; Postremum istud quidem a Civium commodo depromptum argumentum, amor ipse conservandi humani sanguinis, suapte tolleret, si pœnis temporaneis quamcumque atrocibus vis ille inesset, ut eandem, quam necis exempla procurant, subin efficaciam consequerentur. Nunquam profecto asperiores pœnas temporaneas, in Regno nostro viguisse legimus, quam dum provisione sic dictæ San-

ctionis

ctionis Criminalis, pœna diutini carceris ad 100. etiam annos, adeoque ultra omnem solitam hominum ætatem, extendebatur, & tamen nunquam in Regno plures conspeximus Malefactores, quia nempe non sola pœnæ atrocitas, quam delinquens subit, sed exemplum horroris, quod per necem unius innumeri alii concipiunt, est remedium efficax scelerum sistendorum.

Abfit a nobis Majestas Sacratissima, ut dum periculum amittendæ publicæ securitatis Majestati Vestræ pro publico, quod gerimus munere detegimus, refugiumque nostræ securitatis apud Principem, qui hujus custos est, plena cum fiducia quærimus, supremum per id jus Majestatis Vestræ Sacratissimæ in vitam, & necem civium vel in minimo lædere cupiamus; Id unum a Majestate Vestra Sacratissima supplices oramus, ut postquam in his quas deteximus publicæ tranquillitatis periculis, exempla mortis pœnarum, ad sistendos Malefactorum ausus inevitabilia sunt, postquam omnibus abusibus, qui in dictandis mortis pœnis evenire nefors possent, per novissimæ Legis provisionem, & admittam per omnia fora Judiciaria Malefactoribus gradualem appellatam, eminenti illi humanitatis juri omni ex parte prospectum esset, ab iis saltem Malefactoribus, qui cæteroquin reiterati, & incorrigibiles sunt, & qua tales per Curiam etiam Majestatis Vestræ Sacratissimæ Judicariam, ad mortis pœnam damnati fuerint, Gratiam, & Clementiam Suam Regiam abstrahere, hacque ratione communibus Populi Lamentis pro Regia Sua Benignitate consulere dignetur. Qui in reliquo Clementiæ Cæsareo-Regiæ devoti, homagiali Venerationis cultu persistimus — *Majestatis Vestræ Sacratissimæ — humillimi, perpetuoque fideles Subditi — Universitas Comitatus Abaujvariensis. — Sub Generali Congregatione nostra Die 20. Novembris 1792. de Cassoviæ celebrata.* „

Erdélyből, Kolosvárról. — A' Frantziák ellen innen már el-indúlt Splényi Regementjének László Bata-

Batalionjában minden Compánia 200 emberekre pótoltatván, az egész Bat. a' tiszteken kívül 1200 emberekből áll. Az *Orosz Regimentjének* hasonlóképpen 1200 fejekből álló *Obest-Batalionnya* is *Szében* és *Brassó* vidékeiről útnak indúlt. A' *Leopold Toskána Húszár Regimentnek* 2 Osztálja váratik *Enyedről Kolosvárra* Dec. 10 dikére, melly innen 1 napi nyúgvása után hasonlóképpen fel-felé fog lietni.

Tudománybéli dolog.

A' közelebb el-múlt *November Hónapjának*, 28, 29, és 30-dik napjain *Jénában* költ *Tudományos Ujjság* Levelekben, ujra némely *Magyar's Erdély Ország* Irókról hoznak ítéletet a' *Kül-földi Tudósok*; a' melly ítéletet mi is le-irunk, — de csak summásonn: mert szórúl szóra mind azt le-irni, a' mit ők le-irnak, — nem tartjuk szükségesnek lenni. — Az említett napokon költ *Literatur Zeitungban*, a' 311, 312, és 313 Szám alatt, 7 Németül 's Déákúl irott *Magyarok munkái recenséltatnak*: a' mellyek között most négyet írunk ki.

1.) *Entdeckung der Urkeime vieler Seuchen, nemlich, von Ungeziefern und Würmern der Hausthiere; dann, von Schaf-Krankheiten, und etwas von geflügelten Thieren, zum Wohl der Menschen herausgegeben von Georgius Fekésházi, der Herrschaft Iwánka Wirthschafts-Verwaltern, und examinirten Thierartzte. Presburg 1799., 8-ad rétben, 140 lap.*

2.) *Anfangsgründe der allgemeinen auf Erscheinungen und Versuchen gebaueten Naturlehre, zusammengetragen von Ambeschell; 2te Abhandlung, von der Bewegung, 230 lap 8-ad rétben, 2 Tábla-rajzolattal; — 3-te Abhandlung vom Gleichgewicht der Körper 204 lap, 8 ad rétben, 2 Tábla-rajzolattal. Wien 1792.*

3.) *Tentamen demonstrationis trium propositionum, concinnatum per Adamum Pongány de C. Seb. Pesthini 1790, 10 árkos 8-ad rétben.*

4.) Refutatio Juris publici Hungariæ, a' *Franc. Rud. Grossing* editi, conspectum Jurium ac Conve-
tudinum regni Hungariæ genuine exhibens *Pesthini*
1790. — 1. Alphab. és 3 Arkos, 8 ad rétben.

Ezen elő Izámlált 4 Irásokról, következő
képpen ítélnék a' Kül földiek, t. i.

Az Elsőről így irnak a' Szomszéd Német Tu-
dósok: Ha Magyar és Erdély Országok sokkal utóbb
vólnának is nállunknál a' Barmok orvaslásáról va-
ló Tudományban, mint a' hol valósággal vagynak:
még is e' nélkül az Irás nélkül el lehetnének; mert
az Iró jó szándékánn kívül, kevés ditséretre méltó
találtatik ebben a' Könyvetskében. Azon kívül,
hogy sok Irásbéli hibák vagynak benne: . . . némely
nyavaljai a' Barmoknak, hibáson vagynak meg ir-
va 's a' t. Utoljára azt kérdik, hogy hát soha
sem kerültek é egy *Götze, Bloch, Fischer* 's mások
Könyvei ez Iró kezei közzé, hogy azokból, mind
magát, mind Hazafi társait jobbakra tanítaná?

A' Másodikról, úgy mint a' *Bétsi* Univerfitás-
ban *Phylicát* tanító Professor *Ur* munkájáról azt ité-
lik, hogy, ha némelly helyt hibás is a' munka:
mind az által méjjen bé lát az Iró a' dolgokba,
mellyeket világossan is ad elő.

A' Harmadikról, — hogy azt egy olyan Em-
ber írta, a' kinek jó *principiumai* vagynak, a' ki,
egy átaljában helyes és semmi feletébb való dol-
gokat nem kíván.

A' Negyedikről, hogy a' Tzáfoló nem lát méj-
jen bé a' dologba; és hogy sovány, 's koránt sem
olyan bő Stylussal ír a' Tzáfoló, mint az Iró. —
Azonban, hogy az egészsz Könyvét *Grossingnak* le-
írja szórúl szóra, és minden *Paragraphus* után fel-
jegyzi a' Tzáfolást: — papiros veztegetésnek
hivják.

(A' többi Könyvekről a' következő Postával
írunk.)

Tudósítások.

Nékem *Kassán* jön ki egy *Munkám Természet Könyve* Tzim alatt, a' mellyben hathatósan és világosan meg mútogattatik lántz szemek' módjára egy másból folyó versekbe szorittatott erősségekkel, hogy *Vagyon Isten*, *vagyon lelki isméret 's következőképpen örökkévalóságnak* is kell lenni, még pedig az embernek mint leikére úgy testére nézve is a' *Természeti józan okoskodásból*. A' *Könyv* nem többől mint 13 vagy 14, leg feljebb 15 *Arkusokból* álló fog lenni nagyobb 8 ad rét formában; az árrát a' *Ki adó Ur* köz meg egyezésből 30 *krajtzár*ra határozta, de a' *dolognak* vagy *foglalatnak* *Felségéhez képpent*, ha magamnak, másokkal (a' kik ismerik) *dítsérete felöll szabad vólna szóllanom*, éppen nem drága. A' *ki bortsáttatásának Terminusát* *Ellinger János Kassai Typographus Ur Contractus* szerint tette az 1793 dában *jövő Februarius* utolsó napjára. — *Édes Gergely*.

Nem külömben most fog ki jönni *Kassán Ellinger Urnál Molnár Borbála Alíszonynak* olly szép *Könyve Verseken*, a' mellyhez még'ugyan hasonló nem jött ki, akár a' *dolgot* és a' *képzelődést*, akár a' *Verset* tekintsük. *Többnyire le írja az egyenetlen Házasság' szomorú gyümöltseit 's élete' Historiáját*.

Már egy néhány esztendőktől fogva szokásba jött itt *Bétsben* az a' *vilzsa. élés*, hogy az itt lakós fogadósok a' *hosszajok úton járókat* vivő *Posta inasoknak* bizonyos fizetést adtanak, melly nem tsak hogy 20 's több *krajtzárokra* is fel hágott, hanem egy ártalmas, de tartozó köteleltséggé is kezdett utoljára válni; mivel a' *Posta inasok* tsak azokhoz a' *Fogadósokhoz* törtenekebé a' *vendégekkel*, a' kik nékiek leg bizonyosabban és leg jobban megfizettének, az olyanokat pedig, a' hol ilyen hasznót nem reméllettenek, elkerülték. — *Midön ezen*

ezen igazságtalanság egy kevés idővel ez előtt világságra jövén, mind a' Fogadósoknak magoknak ebből származó kára, mind pedig az útozók. nak ebből eredő rövidsége gondolóra vétettetett volna, a' Tartomány igazgató széke ezen vizsgálásnak tökéletes el-törlését meghatározta, és ezen ő rendelkezését által hágókra 12 N. Forint büntetést szabott. — Tsak ugyan tanáltatnak még-is némely olyan Fogadósok, a' kik az útozókat hordozó Posta inasokkal egyet értve lévén, a' fellyebb említett pénzt még máig-is fizetik nékiek, mellynek nyilvánosságos bizonyysága a' következő történet: — „Meg érkezvén a' napokban egy Posta inas fogadóról fogadóra járt a' maga vendégivel, és tettetésből mindeniknek kapuja előtt meg állván, bé-ment, de tsak hamar olyan felelettel jött ki mindenikből, hogy különös üress szoba egyikben sem tanáltatódnék, mellyel nem egyebet akart, hanem hogy utoljára tsak ugyan oda vihesse a' vendégeket, a' hová akarta, és a' hol jó *Contingentiát* remélt. Az útozó azonban rész szerint bolzszankodásból, rész szerint pedig a' tsalárdságnak sajtattásából le szálván, és az első fogadóba, a' hová mászszor-is szállani szokott vala bé menvén, nem tsak 1, hanem 10 üress szobákat is tanála, a' melly tsalárdsága a' Posta inasoknak, mindeneknek, általunk pedig nevezetesen a' N. Magyar Uraságoknak adattatik tudtokra.

Mádon, a' Hegy-allyán vagy on egy 1400 frtos el-adó Szőlő, melly, nem tsak kész pénzért, hanem egyéb Jólzágért-is által fog a' vevőnek botstáttatni. A' kinek kedve volna hozzá, jelentheti magát *Szathmáron* Senátor *Wesmás György* Urnal.